

לעילוי נשמת

אאמו"ר הר' ראובן בן שמואל זצ"ל

ולעילוי נשמת

מו"ח הר' יצחק ברוך בן אברהם הכהן זצ"ל

ת.נ.צ.ב.ה

עולת ראובן

עלון שבועי בפניני, לקחי וענייני פרשת השבוע

בס"ד - עלון מס' 86

"משנכנס אדר מרבין בשמחה"

עלון לפורים

נידון לגבי שנת פ-ד במלחמה הנוראה "חרבות ברזל" על החיילים שנמצאים במדינת עזה הי"ו.

שאלו לראשל"צ הגאון רבי יצחק יוסף שליט"א האם החיילים שנמצאים בעזה צריכים לשמוע את המגילה גם ביום ט"ו?

וענה שמובא בכמה פוסקים מהקהילה היהודית האחרונה שהייתה שם בעזה שקראו את המגילה שם גם ביום י"ד וגם ביום ט"ו באדר מחמת הספק האם החומות שיש שמה הם מימות יהושע בן נון וגם אם לא ימה של עזה היא חומתה וכמו שאומרים בטבריה בגמ' מגילה ה' שחזקיה קרא את המגילה יומיים מפני הספק שימה של טבריה היא חומתה.

ועוד שאלו האם יש היתר להקדים המגילה שיוצא השנה במוצ"ש ליום שישי?
ומפני מה?

משום שיש אזורים שנמצאים החיילים ושם אסור להדליק כלל אור בלילה ובשבת אסור לקרא א"כ הם רוצים להקדים ליום שישי?

וליום הכניסה (יום ה) אין כאן ספק שהרי היום אין את תקנת יום הכניסה אבל מכיוון שמגילה נקראת בחמישה ימים י"א י"ב י"ג י"ד וט"ו א"כ שיקדימו ליום שישי שזה יצא ביום י"ב, אבל יש לדון שהרי יש כאן עשרה בטלנים (שהם בטלנים ממלאכתם ועוסקים בתורה ובמצוות) שמקיימים מצוות ובמקרה שיש עשרה בטלנים שומרי תורה ומצוות אין יכולים להקדים את המגילה אלא נקראת בזמנה ביום י"ד.

ויש להביא ראיה מגמ' במגילה דף ג': ואמר רבי יהושע בן לוי כרך שיש בו עשרה בטלנים נידון ככפר.

פ"י - עשרה אנשים שבטלנים ממלאכתם ומצויים בבית הכנסת בבוקר ובערב, נידון ככפר ותושביו רשאים להקדים את קריאת המגילה ליום הכניסה.

ומקשה הגמ' מאי קמ"ל תנינא איזו היא עיר גדולה כל שיש בה עשרה בטלנים פחות מכאן הרי זה כפר.

פ"י - שהדין הזה כבר נאמר שפחות מכאן הרי זה כפר ומהו החידוש?

ומתרתת הגמרא - כרך אצטריך ליה אע"ג דמקלעי ליה מעלמא.

פ"י - והיינו שמכיוון שהם מגיעים ממקום אחר בעולם ואינם קבועים זה החי' שהם נידונים ככפר ורשאים להקדים ליום הכניסה.

ועפ"י אולי י"ל שאלו שנמצאים במלחמה בעזה כיון שהם לא קבועים עדיין בעזה ואין זה מקום מיושב לכן רשאים להקדים וזה

עדיין נידון ככפר וכל מה שנחשב עיר גדולה עם עשרה בטלנים זה רק עיר שיש בה י' קבועים אבל עזה אין נחשבת עדיין כעיר שיש בה אנשים קבועים כל עוד עדיין נמצאים בשעת מלחמה והחיילים שנמצאים זה ע"מ שישובו לביתם אבל אח"כ כשיכבשו את המקום וידורו שם אנשים באופן קבוע ויהיה שם עשרה בטלנים יהיה לכך דין כעירות גדולות בעזה".

"חייב איניש לבסומי בפורייה עד דלא ידע בין ברוך מרדכי לארור המן" - בגדר החיוב ובענין שתיית יין בפורים ובכל השנה

ספר ארחות צדיקים - השער התשיעי - שער השמחה

ויש עוד שמחה מעורבת, המפלה עשן לכל המצוות והמשכחת יראת השם, יתברך, מלבנות בני אדם, כגון: אלו המשתכרים ושמהים בבית המשתה, ואחרי השמחה הזאת תוגה, כי הרבה קלקולים באים מתוך המשתה. ומי בחכמה חכם כשלמה בן דוד, אשר אמר (משלי כג ט ל): "למי אוי למי אבוי למי מדינים למי שיח למי פצעים חנם למי חכילות עינים, למאחרים על היין לבאים לחקור ממסך". גם הנביא אמר (ישעיה ה יא): "הוי משכימי בבקר שכר ירדופו מאחרי בנשף יין ידליקם", ואמר (ישעיה ה יב): "והיה כנור ונבל תוף וחליל ויין משתיהם ואת פועל ה' לא יביטו ומעשה ידיו לא ראו", ואמר (ישעיה ה יג): "לכן גלה עמי מבלי דעת וכבודו מתי רעב והמונו צחה צמא", ואמר (ישעיה ה יד): "לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה לבלי חק וירד הדרה והמונה ושאוונה ועלז בה, ואמר (ישעיה כח ז): "וגם אלה ביין שגו ובשכר תעו, כהן ונביא שגו בשכר נבלעו מן היין תעו מן השכר שגו בראה פקו פליליה". ראה, מה קלקול בא מן היין! וכתוב (משלי כ א): "לץ היין הומה שכר וכל שוגה בו לא יחכם". הנה היין גורם להיות מתלוצץ ולהיות הומה ובעל דברים, וכל שוגה בו לא ירבה חכמה: כתב רבינו משה המיימוני: הקיבוץ על השתיה המשתכרת ראוי שתהיה אצלך יותר חרפה מהתקבץ אנשים ערומים מגולי ערוה, והשכרות הוא ממעשה הרעה, כי הוא מפסיד השכל אשר נפח השם, יתברך, באפיו.

אמנם שתיית היין טובה מאד בזמן שתשתה על מנהג המשכילים, כדרך שאמר שלמה (משלי לא ז): "תנו שכר לאובד ויין למרי נפש, ישתה וישכח רישו ועמלו לא יזכר עוד", ועוד נאמר על היין (שופטים ט יג): "המשמח אלהים ואנשים", וכתוב (תהלים קד טו): "וכיין ישמח לבב אנוש". גם אמר הכתוב (שיר השירים א ב): "כי טובים דודיך מיין", ונאמר (שיר השירים ז י): "וחכך כיין הטוב". מכל אלה נדע שבח היין כשהוא כמשפט החכמים השותים כשיעור, שיגבר השכל על היין ולא יגבר היין על השכל, והשותים בזמן הקבוע עם אוהבים וריעים, ועם חסידים וצדיקים, ולא עם ערטילאים ורקים, כי היין יוסיף חכמת עמוקים, עץ חיים למחזיקים. ועוד היין יוסיף חכמת המשכיל, ויכפיל שטות האויל, ויחדש אהבת אוהב, ויעורר איבת האויב, ויפתח יד הנדיב, ויחזק לב הכילי:

וזאת מידת שותה יין: ישים היין לרפואה לדאגתו, ויתחזק בתורה ללומדה בשמחה, כי כל זמן שאדם שרוי בצער לא יוכל ללמוד. וגם בתי דין המצטערים לא יוכלו לברר המשפט. גם הצער מבטל כוונת הלב בתפילה. גם כשאדם שרוי בצער, מי שמדבר אליו או מי שמבקש ממנו לעשות עמו חסד, אין לו כח לעשות בקשתו, וכתוב (ישעיה מט ח): "בעת רצון עניתיך". לכן על דרך זו יכוין המשכיל לשתות יין, ויזכור שלא ירבה בשתייה שיצטרך לבטל מלאכתו ועסקיו. ועל הכל ישתמר מלשתות כל כך עד שיבטל מתורתו ומתפילתו, או עד שירבה שחוק וקלות ראש. ולא ישתה עד שיגלה סודותיו או סודות של אחרים. ואם תשתה במידה הזאת, לא יהיה לך היין לזרא. גם במועדים וברגלים, אשר כתוב בהם (דברים יב ח): "ושמחת לפני ה' אלהיך", לא ימשוך עצמו ביין יותר מן הראוי, שנאמר (דברים כח מז): "תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב", הא למדת, שלא נצטוינו על שמחה שישכח בה יוצר הכל, ואי אפשר לעבוד את השם, יתברך, לא מתוך קלות ראש, ולא מתוך שחוק, ולא מתוך שכרות:

מתוך עלון באר הפרשה - שנה אחת במשתה היין ניגש חסיד אחד בגילופין אל הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע, ובה לפניו שברצונו לעשות תשובה, נענה הרה"ק ואמר לו 'בא הנה מחר...' ויש בדבריו משנה תוקף וכוונה עמוקה, דלא סגי במה שהאדם מתעורר לתשובה ביום הפורים עצמו, אלא יתן גם מחר להתחזק בתורה ועבודה. כע"ז היה אצל הרה"ק רבי מרדכי חיים סלאנים זי"ע, שיהודי בכה לפניו במשתה היין שילמדו דרך תשובה, הקשיב הרה"ק לדבריו ואמר לו 'שמע בקולי, פנה נא למנוחתך, התפכח מייןך, אז תבוא אלי ואלמדך דרך תשובה, ויהא רעוא שיזכר לך באותה שעה מה שדברת אלי היום...' וכך מספרים על יהודי עני ואביון ש'נדבק' לגביר העיירה אשר בשם ר' בערל נקרא, וכידוע שביום השב"ק יש להם לעשירים 'פנאי' וזמן הרבה לשמוע את אשר בפני העניים, הואיל ואינם עוסקים בעסקיהם באותו היום, העני ביכה את מצבו הקשה בפני העשיר וביקש ממנו 'נדבה הגונה', אמר לו ר' בערל (העשיר) נו נו, יש על מה לדבר, הכנס אלי מחר ונדבר, לאחר זמן הוסיף העני לבקשו, ר' בערל, אולי תוכלו גם לתת לי 'הלוואה' הגונה בתשלומים נוחים, אמר ר' בערל, נו נו, נדבר למחרת היום, לאמ"כ, הציע לו העני, אולי תצרך אותי כ'שותף' בעסקים... אמר לו ר' בערל, נו נו, אין הדבר מופרך כלל וכלל, נראה למחר כדת מה לעשות, העני יצא מביהמ"ד כשהוא רואה את עצמו כ'חצי' גביר... והמתין בכלות הנפש למחרת היום, ואכן, ויהי ערב ויהי בוקר יום ראשון ניצב העני הכן במשרד של העשיר, ובידידות פנה אליו, רבי בערל, נו, יזכר לך עתה אתמול אשר דברת, הבה לי ממתת ידך, תן לי הלוואה כפי שדברנו, ונא הזדרז להביא 'שטרי שותפות' לחלוק יחד עמי את עסקיך, ענה לו העשיר, היום כבר לא 'שבת', היום יום ראשון, כלומר, כל ה'הסכמות' שהסכמתי היו רק ב'דמיון' ובדיבורים, עברה השבת, הגיע יום ראשון והכל כ'עורבא פרח'. 'כיו"ב', ייאמר לנו לענין רוחניות, ביום השבת וק"ו ביום הפורים, יושב לו האדם, ומזמר ניגונים יפים - זמירות שבת ויו"ט, הוא מחשב בלבו ומוחו קבלות טובות, ומדמה דמיונות כך וכך אעשה, בענין פלוני אוסיף להיטיב מעשי וכו', ויהי בוקר של יום ראשון, תמה עליו כביכול הבורא, היכן ומה אירע עם כל הבטחותיך וניגוניך היפים והנפלאים, מדוע אין רואים כל שינוי בסדר יומך, והאדם עונה כביכול, היום כבר לא 'שבת', היום יום ראשון, לא הייתה הכונה 'למעשה' ובפועל, אבל לא זו הדרך ישכון בה אור, אלא 'ינתן גם מחר ליהודים', גם למחרת הפורים עלינו להחזיק את ההתעוררות, לאחר זמן לאורך ימים ושנים טובות.

בברכת פורים שמח ואפריילכען פורים ובשורות טובות לנו ולכל ישראל אמן!

